

Seriesamtal och sociala berättelser

Ett visuellt stöd för att förstå samspel med andra
Tillfälle 2

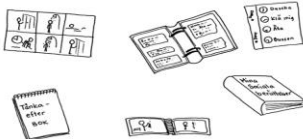
Genomgång av hemuppgift

Vad är sociala berättelser?

- Ett pedagogiskt redskap för personer som har svårt att förstå den verbala kommunikationen fullt ut och svårt att förstå sociala situationer.
- Med pennan, datorn eller iPad som redskap kan man tydliggöra sociala situationer.

Den sociala berättelsen består av:

- Bilder
- Bilder och text
- Bara text

När använder man en social berättelse?

- För att förbereda nya situationer.
- För att visa och beskriva vad andra tänker och känner.
- För att förändra ett beteende.

Börja alltid med en positiv situation när du ska introducera metoden!

Det är svårt att låta bli mobilen.

Exempel från
Tippstommar.nu

Gunga på skolgården

Vi har en gunga på skolgården.
Det är rättvist när både jag och Pelle får gunga.
Äggklockan hjälper mig att veta hur länge jag får gunga.
När äggklockan ringer ska jag försöka ge Pelle gungan.
Jag vet att jag får gunga nästa rast.

Uppbyggnad av sociala berättelser

- Deskriptiv del – beskriver situationen.
- Perspektiv del – förklarar känslor och reaktioner hos mig själv och andra.
- Direktiv del – önskvärt beteenden, reaktioner.
- Kontrollmening – en ledtråd för att komma ihåg eller hålla sig motiverad.

PROBLEM

Ibland när jag sitter och jobbar får jag problem.
Det är när jag har svårt att förstå mina uppgifter.
Då vill jag ha hjälp genast.

ANNA har många att hjälpa.
Det är flera av mina kompisar som har problem.
Hon hjälper dem.

JAG BLIR ARG. JAG SKRIKER OCH BLIR SUR!
Jag vill att ANNA skall komma och hjälpa mig.
NU! GENAST!

Klasskompisarna tycker att jag stör och
bär mig konstigt åt. De blir arga på mig.
ANNA blir arg. Mina kompisar blir arga.

Jag måste försöka låra mig att vänta.
Jag kan tänka: "ANNA kommer snart till mig."

Medan jag väntar jobbar jag med den uppgift
som jag kan i extraboken. Så gör mina kompisar också.

Jag måste försöka förstå att jag skall vänta.
Vänta måste mina klasskompisar också.

Skolan blir roligare.
Klasskompisarna och ANNA gillar mig.
Jag blir glad istället för ledsen, arg och sur.

KOMMENTARER

Deskriptiva
meningar

Perspektiva
meningar

Direktiva
meningar

Kontroll-
meningar

Text:
Birgitta Andersson

Struktur på en social berättelse

- Ger en konkret beskrivning av situationen.
- Förklarar situationen.
- Beskriver vad personen gör.
- Förklarar andras reaktioner.
- Ger alternativ/strategi.
- Har en positiv avslutning.

Fördelar med en social berättelse

- Anpassar tempot
- Tydlighet
- Neutralitet
- Beständighet
- Självtändighet
- Trygghet
- Ökad självinsikt

Vi börjar skriva

- Bestäm ämne – försök ringa in ett behov/problem.
- Bestäm målet för berättelsen – Vad exakt vill du att personen ska lära sig/förstå.
- Fundera över hur personen tänker om situationen.
- Är det rimligt för personen att lära sig.

Gör ett utkast

- Beskriv bakgrunden:
 - Var händer det?
 - När händer det?
 - Vem är med?
 - Varför händer det?
- Beskriv hur personen kan göra i situationen.
- Försök att ge personen en ledtråd som hjälper honom att komma ihåg hur han ska göra.

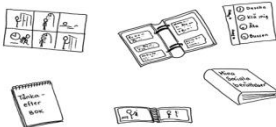
Att tänka på

- Skriv i jag-form.
- Skriv i nutid (undantag i förberedande syfte).
- Försök undvika uttrycksom "alltid", "aldrig", skriv hellre "ofta", "ibland".
- Undvik ordet "INTE", skriv hellre "jag kan".
- Avsluta med en positiv kommentar.

Bearbeta texten

- Ta bort ord – Ransonera bland orden.
- Ändra/byt ut ord.
- Förvissa dig om att personen förstår alla ord som du har använt och känner igen sig i situationen.
- Förenkla
- Flytta om
- Lätta upp texten.
- Läs för någon annan.

De sociala berättelserna ska skrivas i **jagform**. De är och ska vara en personlig berättelse som handlar om **”mig - jag”**. Ordvalet anpassas till personens ordförråd och sätt att uttrycka sig. Man bör undvika orden **inte, aldrig, alltid**. Det är negativa, definitiva ord som kan vara svåra att leva upp till.

Text: Birgitta Andersson
Bild: Gunilla Olsson

Habilitering & Hälsa | VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Pappas 60-årsfest

Ur boken
”Boendesödstocken” sid. 63
Författare Anna Sjölund &
Susanne Beijerrot Förlag
Autism-och
Aspergerförbundet

På fester och middagar träffas man för att umgås och prata med varandra. Det finns många osynliga regler i sådana situationer, regler som inte är nerskrivna, men som andra förväntar sig att man känner till ändå. Dessa regler handlar oftast om hur man ska agera i sampelet med andra.	Beskrivande/deskriptiv
För mig är sociala situationer stressande. . Jag tycker det är svårt att veta vad jag kan prata med andra om och jag blir stressad av att äta i miljöer med många syn- och hörselintryck.	Perspektiva
Vissa sociala sammanhang är viktiga för andra att jag deltar i.	Perspektiva
Min pappa har sett fram emot sin 60-årsfest länge och kommer att bli ledsen om jag inte är med då. På min pappas 60-årsfest är det viktigt att jag deltar.	Perspektiva
På födelsedagsmiddagen kommer jag sitta mellan min pappa och min syster. Jag ska försöka stanna kvar på middagen fram till dansen börjar (ca kl.22.00)	Direktiva
Om jag blir osäker på vilka ämnen som är okej att ”kallprata” om, kan jag titta på min ”sociala meny” i handviskan. Om jag blir rastlös kan jag lösa korsordet och rebusen som finns i sänghäftet. Om jag blir stressad av alla ljud och synintryck, kan jag gå ut en stund och ta lite frisk luft.	Kontroll

Habilitering & Hälsa | VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Praktisk övning:

Nu har ni fått se exempel på sociala berättelser och ska få prova själv. Välj ett exempel i häftet ”Övningsexempel”

Habilitering & Hälsa | För att ändra sidfoten välj
Infoga>Sidfot/Sidhuvud >Bild
>Sidfot. Skriv över denna text.

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Reflektioner uppgift

När det är min tur att svara på fråga

Jag heter Anna.
Jag går i klass 1c.
Min fröken heter Birgitta.
Vi är många elever i Birgittas klass.
Vi är många som vill svar på samma fråga.
När jag vet svaret på en fråga räcker jag upp min hand.
Det kan vara flera som vill svara på samma fråga.
Vi får turas om att svara på frågorna.
När det är min tur säger Birgitta: "Anna"
Jag ska försöka vänta på att Birgitta säger mitt namn innan jag svarar.

Text från "När blåmodsbuken rinner över" av Gunneil Lundkvist

När det är min tur att svara på fråga

Jag heter Anna.
Jag går i klass 1c.
Min fröken heter Birgitta.
Vi är många elever i Birgittas klass.
Vi är många som vill svar på samma fråga.
Det är svårt för Birgitta att höra om alla svarar på samma gång.
När jag vet svaret på en fråga räcker jag upp min hand.
Då ser Birgitta att jag vill svara.
Det kan vara flera som vill svara på samma fråga.
De andra räcker också upp sina händer för att visa Birgitta att de vill svara.
Vi får turas om att svara på frågorna.
Birgitta bestämmer vem av oss som ska svara.
När det är min tur säger Birgitta: "Anna"
Jag ska försöka vänta på att Birgitta säger mitt namn innan jag svarar.

Hur kan jag göra när Ingrid läser saga?

Bakgrund

- Jag heter Irja.
- Jag går på Lyckeskolan.
- Min fröken heter Ingrid.

Vad händer och varför

- Ibland läser vi böcker.
- Ingrid läser för mig och Nils och Karl.
- Jag tycker om att prata när Ingrid läser.
- Då blir Nils och Karl arga.

Vad kan jag göra

- Jag ska försöka vara tyst när Ingrid läser.
- Då kan jag höra vad sagan handlar om.

Vad leder det till

- Då blir lässtunden en mysig stund.

Tid

Ibland tänker man olika om tiden. Pappa tänker att det är en ungefärlig tid, men jag tänker att det är en exakt tid.

När det blir missförstånd blir man ofta arg.

Man kan bli arg för att man har fått vänta.

Eller så kan man bli arg för att någon kommer för tidigt och man inte hunnit klart med det man ville göra innan.

Det bästa är att fråga direkt när man bestämmer en tid om den är exakt eller ungefärlig. Vill jag kan jag använda tecknen!

Exakt

Ungefärlig

Om det händer något så man måste ändra tiden är det bra att ringa och berätta det.

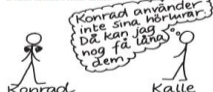
Att låna ut mina hörlurar. Ibland kan det vara så här:

1. Jag arbetar. Mina hörlurar ligger runt i huset.

Konrad

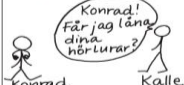
2. Kalle kommer. Kalle tänker:

Konrad

Kalle

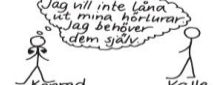
3. Kalle frågar:

Konrad

Kalle

4. Jag tänker:

Konrad

Kalle

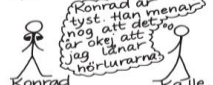
5. Nej test

Konrad

Kalle

6. Nej test

Konrad

Kalle

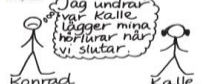
7. Nej test

Konrad

Kalle

8. Nej test

Konrad

Kalle

Så här kan jag göra när jag vill ha kvar mina hörlurar:

1. Jag säger: Mina hörlurar belongs runt bakom! Konrad	2. Kalle kommer. Kalle tänker: Konrad Kalle Konrad använder inte sina hörlurar. Då kan jag nog få låna dem!
3. Kalle frågar: Konrad Kalle Konrad! Får jag låna dina hörlurar?	4. Jag tänker: Konrad Kalle Jag vill inte låna ut mina hörlurar. Jag behöver dem själv.

Bild från "När blådemotboken rinner över" av Gunnel Lundström

5. Jag säger:

Konrad

Kalle

Nej

6. När jag svarar tänker Kalle:

Konrad

Kalle

Konrad sa: Nej. Då kan jag fråga en annan gång.

7. Kalle går iväg:

Konrad

Kalle

8. Jag blir glad när jag får ha kvar mina hörlurar. Det är okej att säga nej. Jag behöver hörlurarna själv. Jag tänker:

Konrad

Kalle

Det är okej att säga nej. Jag behöver mina hörlurar.

Vikariedagar

- Eva är min lärare. För det mesta är hon i skolan på måndagar tisdagar, onsdagar, torsdagar och fredagar.
- En del dagar är annorlunda. Bland måste Eva stanna hemma eftersom hon är sjuk eller måste gå till doktorn. De här dagarna kan hon inte komma till skolan.
- När Eva inte kan komma till skolan måste barnen i vår klass ändå ha en lärare. De här dagarna ber rektorn en annan lärare att vara lärare i vår klass. Den här andra läraren kallas **vikarie** eftersom hon eller han **vikarierar** för Eva. Oftast är det Barbro som är vår vikarie men ibland måste det bli någon annan.
- Eva vet inte alltid när hon kommer att vara bungen att stanna hemma. De andra barnen och jag får reda på om vi ska ha en vikarie när vi kommer till skolan på morgonen.
- Vikarien ser annorlunda ut än Eva men säger och gör det Eva vill att hon ska säga och göra. På vikarie-dagarna ska jag försöka arbeta på samma sätt som jag gör när Eva är här.

Ur boken "Vad betyder det?" sid 99. Författare: Cathrine Fahnesty. Fotlag: RFA Utläsningscenter Autism

Habilitering & Hälsa

VA VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Taxi

Jag åker oftast taxi till skolan.

När skoldagen är slut åker jag ibland taxi till Fritids.

Jag går in i taxin och sätter mig.

Jag sätter på mig bilbältet.

Det gör mig säker.

Jag sitter still när taxin åker.

Jag kan sitta still och titta ut genom fönstret.

Taxichauffören tycker om när det är stilla och tyst i bilen.

När jag är framme vid Fritids säger taxichauffören till mig när jag ska ta av mig bilbältet.

Att åka taxi kan vara roligt.

**Habilitering
& Hälsa**

 SÖDRA
GÖTALANDSREGIONEN

Läggdags

Mitt namn är Kalle och jag bor tillsammans med mina föräldrar och min syster Stina.

Efter kvällsmaten och TV ska vi gå och lägga oss. Jag tar min medicin och sedan går vi in i badrummet och borstar tänderna. När Stina och jag är i badrummet tillsammans blir det ofta bråk. Det slutar ofta med att vi blir arga och ledsna allihop.

Nu har vi bestämt att vi ska göra på ett annat sätt.

Efter kvällsmaten och TV är det dags att gå och lägga sig. När timstocken piper stänger mamma av TV:n. Då går jag och tar min medicin. Sedan går jag och mamma till badrummet och jag borstar tänderna och tvättar mig. Stina gör något annat medan jag gör mig klar i badrummet.

Medan Stina borstar tänderna går jag och väljer en bok som mamma ska läsa. Jag väntar i min säng på Stina och mamma.

När mamma hjälper mig färdig och sedan Stina blir det lugnare i badrummet och vi blir mycket gladare.

Habilitering & Hälsa

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Presentation av den sociala berättelsen

- Presenteras för personen av någon som har god relation till personen.
- I välkänd och avspänd miljö
- Ge tillfälle till kommentarer och förklaring
- Kopieras för att finnas tillgänglig i alla miljöer
- Hållas aktiv
- Om berättelsen aktivt och konsekvent används under en period (3-4 v) utan påtagligt resultat måste den göras om.

Habilitering & Hälsa

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Tänk på

- För att arbeta med sociala berättelser behöver omgivningen vara överens om problemet.
- Att strategin är konkret och bygger på personens förmåga och perspektiv
- Att endast ha ett mål i varje berättelse

Habilitering & Hälsa

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Hemuppgift

Pröva att göra en social berättelse tillsammans med patienten, använd mall för social berättelse som stöd.

Lycka till!

Lycka till!
